

Redacția Administrației
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
 Scrierile necranțate nu se primesc. Manuscrisurile nu se returnează!
Birourile de anunțuri:
 Brașov, piața mare Nr. 22
 Anunțurile mai prețioase în Viena
 Budapesta: *M. Decker, A. Oppelt, J. Domberg;* în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Masi, E. Kohn, Bernat;* în Frankfurt: *G. L. Döbner;* în Hamburg: *A. Steiner.*
 Prețurile inserțiilor: o serie garsonată pe o coloană 8 cr. și 60 cr. timbru pentru o publicare. Publicările mai dese după tariful și învoială.
 Reclame pe pagina III-a o sursă 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIV.

Gazeta este în să-cara și:
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 8 fl., pe trei luni 5 fl.
Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
 Se primumă la toate oficiile postale din țară și din afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
 la administrație, piața mare Nr. 22, etajul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dămăci în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Ună exemplară 5 cr. v. a. sau 15 bani.
 Atâtă abonamentele câtă și inserțiunile suntă a se plăti înainte.

Nr. 121

Brașov, Joi 30 Maiu (11 Iunie).

1891

Din cauza S-tei sărbătorii de mâne, diarul nu va apăre până Vineri seara.

Brașov, 29 Maiu v.

De nenumărate ori am apelat la bunul simț și la iubirea de progres a fruntașilor neamului nostru cunoscători de carte din toate părțile, dela sate și dela orașe, ca să nu fiă nepăsători față cu cauzele noastre naționale, să ia parte cu interes și cu zel la toate mișcările și întreprinderile, cari au de scop înaintarea poporului român și să premergă pretutindeni cu exemplu în lupta pentru drepturile și cultura lui.

Vedem însă cu părere de rău, din raporturile ce le primim, că tocmai fruntașii noștri cărturari, cari se află și în pozițiune materială mai bună și mai de sine stătătoare, sunt cei mai nepăsători, când e vorba ca să ia parte fi la examenele școlilor noastre populare, fi la adunările menite de-a înainta scopul cel mare de cultură al Asociațiunii noastre transilvane. Și această nepăsare se dă pe față într'un timp, când în popor însuși domnesc cel mai bun spirit, cea mai bună dispoziție de a lucra împreună și de-a sprijini din răsunătoare orice întreprinderi nobile și frumoase ale conducătorilor săi firești.

O corespondență din Câmpia, căreia îi dăm loc mai jos, ne spune, că adunarea pentru înființarea unui nou despărțământ al Asociațiunii, ce a fost convocată de curând în Mociu, n'a avut nici un rezultat practic și despărțământul nu s'a putut constitui din cauză că inteligența română din cele trei cercuri de acolo a absentat aproape cu desăvârșire dela adunare și afară de câțiva preoți și mai mulți învă-

țători, numai poporul s'a înfișat și încă, cum ni-se asigură, din depărtări foarte mari, poporul, care cetind în Gazeta de Duminecă despre acea adunarea alergat să-și stămpere sete, de cultură și de înaintare și se însuflețesc de vorbele și de faptele conducătorilor săi!

Ce încurajare și însuflețire a putut să aibă însă acestu bravu popor din Câmpia, când a vedut că cei mai mulți dintre preoții săi și dintre cărturarii cei mai cu stare, din depărtare cași din apropiere, nu s'au înfișat de loc, ca și când pe ei nu i-ar conduce dorul de a vedea înaintată cauza națională, ci numai grija de interesele lor private și de toate țilele?

Mai multu trebuie să ne surprindă și să ne întristeze această sciind, că pôte nicăiri nu este mai mare lipsă, ca tocmai în Câmpia, de asemeni întruniri și reuniuni de cultură, căci — cum se dice în corespondența noastră, pôte puțin cam esagerat, der nu fără temei — în Câmpia cauza noastră națională stă mai rău chiar decât în Săcuime.

Nicăiri nu este mai mare lipsă, decât în Câmpia, ca poporul nostru celu bravu și răvnitoru la toate cele bune să aie în faptele fruntașilor lui o călăuză sigură și credincioasă pe drumul celu greu și plinu de pedeci alu progresului național. Pentru ca însă să se implinescă această, inteligența preoțescă și mirenă din acelu ținutu trebuie să se scuture odată de obiceiurile cele rele și înrădăcinate, după cari aproape totă activitatea lor națională se reduce la nise certe de nimic personalitate între ei, aruncându unii vina asupra altora, că nu se pôte face nimic.

Cu viuă bucurie și satisfacțiune constatăm, că poporul cu învățătoria noastră a dat de rușine pe aceia, cari suntu chiamați a sta totdeauna în fruntea mișcării pentru cultura noastră, premergându cu exemplu tuturor. Ne bucurăm cu atât mai virtos, cu cât în această încurajătoare aparițiune vedem rodul stăruințelor noastre de a deștepta în popor interesul pentru cultura lui.

Bun e Dumnezeu și ne va ajuta, ca să convingem la rândul său și pe fruntașii noștri cărturari, că a sositu timpul, ca să-și cunoască datoria și să-și înțeleagă pe deplin marea chiama, ce o au ca fii ai acestui bun și bravu popor!

CRONICA POLITICĂ.

— 29 Maiu (10 Iunie).

— Una din foile guvernamentale, „Neues Pester Journal“, se ocupă în numărul din urmă cu planurile de obstrucțiune ale stânger estreme, despre cari am vorbit er. Dice, că încă nu-i vine a crede în serioșitatea amenințărilor stânger estreme. De altă parte nu neagă, că prin amendamentele, ce s'ar face la fi-care paragrafu alu proiectului de lege și prin votări nominale, ce s'ar cere asemenea la fi-care paragrafu, desbaterea s'ar puté prelungi în infinit. I se pare însă, că stânga extremă nu vré să meargă așa departe, din oare cauză chiar și desbaterea generală se crede, că nu va fi trăgănită peste măsură din partea celor din stânga și se va termina mai curând. Cu toate acestea, „N. P. Journal“ mărturisește, că de-ocamdată nu pôte să prevadă cu siguranță, cum se vor desvolta lucrurile în cameră. Vede numai — și aici erași își exprimă mai multă dorință — că stânga extremă n'are cuprinsă de acea „amărăciune estra-ordinară“ și de acea „demonioă

pasione“, ce ar fi de lipsă pentru o companiă de obstrucțiune.

Cumcă însă „N. P. Journal“ nu are deplină încredere, că planurile stânger estreme vor evita o „politică de forță și de scandal“, se vede și din impurtarea, ce o face mai depart egovernului, că de ce n'a terminat mai curând proiectul de lege pentru reforma administrației de stat și să-l fi pus înă din vrea anului trecut la ordinea zilei, în care casă „independenții“ nu s'ar fi mai putut gândi la obstrucțiune.

Foia guvernamentală încheia, dicend, că față cu stânga extremă stă Szapary, partida liberală și opozițiunea moderată. Ministrul-președinte voește neapărat, ca în cursul verei încă să se desbată proiectul de lege, de aceea s'au și luat măsuri, ca să asigure prezența a cel puțin 100 membri ai majorității în Pesta. Der totuși nu este eschisă posibilitatea, că contele Szapary se se invoescă a amana desbaterea specială a legii de reformă până la toamnă.

— Diarului „Kölnische Ztg.“ i se scrie din Petersburg, că Țarul s'a purtat foarte amabilu cu aranjatorii expozițiunii franceze dela Moscva. Se povestesc, că intrându Țarul în pavilionul ministeriului de război și vedend grupurile de soldați franceși frumos înșirate, dise către Țarina: „Ce sunt nos amis“ (Aceștia sunt amicii noștri). Elu cumpără dela Francezi giuvaericele în valoare de un milion 700,000 franci, Țarina cumpără unu serviciu de toaletă de argint și două cane de argint, după aceea materiă de mătase admirabilă pentru o haină.

— Diarului „Figaro“ din Paris i se anunță dela Roma, că acolo s'a subsemnatu tractatul pentru reînnoirea triplei alianțe. Tractatul reînnoit conține numai puține modificățiuni: îndatoririle reciproce sunt mai exacte precisate. Dăcă una din puterile aliate atacă altă putere, ceialaltă doi aliați nu sunt datori de a-i da ajutor; dăcă însă unul dintre aliați este atacat din vre-o parte, toate trei puterile aliate sunt solidare.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

(2)

DOCUMENTE

privitoare la mișcările Românilor din anii 1848—49.

Publicate de Silvestru Moldovană.

I.

Correspondențe, ordine, declarații raporturi etc. Anul 1848.

Frate Iankule!

(Litere latine)

După o instiintare capatata dela D. Pref. Prodan, care au administratu cartile trimise la I. Militaresti in Balgrad, fiindca sau tras dela Ajud macar ca dupa alte stiri private inca in Ajud n'u intrat, magyari nu stau asia tare precum nise pare a noua — el dice mai incolo sa te grabesti cu omeni oatra Trascau, fiindca acolo sa vor aduna si ale celor de pe tiara. — Uni vorbescu, ca Urban sar fi si apucatu de lucru la Clusiu, apoi nu stiu aveti intielesu si cu el sau ba — de pe locurile noastre superatori pana acum nimic. — Fratele Ajudeanu Aviron inoa sosi si sa osteneste cu adunarea colonilor — spun ca militia sar fi impartit iatre Blasiu si Ajud — mai multe de voi sti tioti mai trimite — numai se nuti pregeti a veni cu omeni,

fiindca mai mult curagiu levei putea da — fii sanatos ati pofteste.

Al teu amicu
 Offenbaja 24 decem. 1848. Amos m. p.

Adresa din afară:
 Dela tribunatu Ofenbăii
 Avram Iancu
 Onoratului Domn
 prefectului legiunii aur. mont. române,
 Unde vafi.

(Litere cirile.)

Locuitori ai noștri romani din Mărgău Brad Petre, Ciurtin Petreși Braică Toader după osăbită treabă să duc la Câmpeni căroră drum slobod a merge și îndărăpt a veni să li să îngăduiască diregători cel legiuniti cu vrednică cinste să requiră. — Dat in Margă 25 c. Dechemvrie, 1848.

Ioann Popp m. p.
 notariu.

(Litere latine.)

Mult Onorate Domnule General!
 Cuprinzend vresmasiul orasiul Halmagiului am fost silit a veni in Abrud, de unde totu intro legatura cu Epistola ce tio trimise M. O. D-nu Prefect Buteanu, indrasnescu atf perscrie cugetele mele in partea intimpinarii barbarului; Zarandul nic-o data nau fost mai tare

atacatu ca acum, și nice odată nau remasu fara mai nice o putere ca acum. Dela amendoua granitele Balte si Cristior incepend pana la acest de aproape Cristior nui cine sei steie in contra, toti au fugit, toti niau fost lasatu, ostasii de linie, puscasi și landsturm, — nu era de a se intipi cumca barbarul se nusi ieie indrasnire a calca inlantru; numarul lor nu pôte fi mare, inse si micu invinge, cand nui cine sei resiste, dreptu care au pusu mana pe bunulu nostru, cha viatia neam aparat'o fugind aici.

La un lucru asiatare incurcatu in pericolu, nui alta de facutu, decatu a stringe și a trimite cel mai mare si puternicu ajutoriu, căci dupa opiniunea mea incatu oi putea fi fundamentu infintian-dei invingeri, ar trebui se se impreune din acestea puteri: Mult Onor. D-ta se stringi si se trimeti si intrasta parte oatra . . . și catra Bubzesti o mare putere, și decatra Secarambu se vina alta, apoi fiindca si dela Zam D-nulu Comandantu Panajot au fost apromis, cha la tempu de lipsa ar' trimite ajutoriu, se ise scrie, si după una intielegere trupele aceste să navaleasca asupra barbarului, pana celva scote de tot din oparte; apoi se se întorca iara cu totii la alte parti, unde amenintie pericolu, si totdea-

una pericolu celu mare mai ingraba trebuie indepartatu; acestea semtieminte despre coordinare, si dispunerea necessaria a trupeloru in contra vresmasiui, descoperindule, si asternendule spre intieleapta orientare, intru inaintarea fericii poporului si supunerea, scoterea afara a barbarului; Cu cea mai mare plecatiune re-manu a

Mult Onor Domnu General
 Abrud, 31 Decemvrie 1848

celu mai micu servu
 Ioane Moga, m. p.
 par. Halmagiului.

Domnu Prefectu Buteanu sau trasu ori la Criscioru, unde au strinsu putina lógeru, inse pôte ca ne trimitiendui nimeni ajutoriu, va veni la Abrud, atunci nici aci nu va fi securitate.

Adresa:
 Multu Onoratu Domnului General
 Avram Iancu
 cu plecatiune la Campeni.

(Litere cirile.)

Sibiu, 30 Octomvre 1848.

Frate Iankule!

Inainte de două ore ți-am mai scrisu o epistolă, pe care ți-o am trimis'o prin Blașiu, însă temend-mă, ca nu cumva ori să nu o primesci, ori prea târziu, dându-mi-se și ocașiunea această îți inou-nosciințezu cele următoare: Vindisgrețu a

SCIRILE ȚILEI.

— 29 Maiu (10 Iunie).

Fișpanii noi. „Fôia oficială“ din Pesta publică numirea contelui Paul Bethlen la postul de fișpan al comitatului Bistrița-Năsăud și a baronului Gabriel Apor la postul de fișpan al comitatului Târnavelor. — Se asigură că este hotărâtă numirea deputatului Guido Baussnern ca fișpan la Făgăraș, și strămutarea actualului fișpan de acolo Michail Horvat în aceeași calitate la Dicioș. Martin (Târnavă mică).

Românii din Turcia. Inspectorul școlar român din Macedonia, Apostol Mărgărit, și delegatul român din Epir și Macedonia, Dimitrie Atanasescu, după cum spun diarele de dincolo, au fost primiți Țilele acestea în audiență la marele vizir Kiamil Pașa, căruia îi dederă o petițiune, în care cer, ca Românilor, cari trăiesc în Turcia, să le fie permisă să folosească în bisericile locu limbă română. Marele vizir conversă amabilă mai bine de o oră cu acești doi delegați și le promise, că va ajuta pe Români ca să intre în drepturile lor. Petițiunea a și fost îndată înaintată ministrului de culte turcesc pentru esaminare.

Despre catastrofa dela Năsăud ni-se scrie: „De vre-o 10 zile în părțile Năsăudului timpul a fost continuu ploios, în 4 Iunie n. între 5 și 6 ore p. m. am fost bătuiți de o tempestă atât de vehementă, ca și care spun bătrânii, că n'au vădută în viața lor. În decurs de o oră au crescut pârăle de prin comuna Năsăud, precum și apa, ce curge pe aici, în așa măsură, încât nu multă a lipsită să nu curețe și urma satului. Pretutindenea vedeai omeni luptându-se cu valurile; vedeai poduri sparte, totu soiul de vite înecate, dealuri surpate, etc. Te dore inima când ieși la hotar, căci nu vești alta, decât vite înecate, mol și petriș. Poporul e foarte îngrijat, căci și în anul trecut a avut o slabă recoltă, și acuma n'are nimic. Deși însă comunicațiunea e totală întreruptă, executorii vin ca ploia și ce rămâne de povoiu, ducă densii. — i. b.

Păstorul pentru oile sale. La Cojoana spun foile dela Clușiu, că s'a găsit Dumineca trecut într'un păreu un păcurar înecat, ale căruia mâni erau înleștate pe după gâtul unei oi. Se crede, că bunul păstor s'a înecat cu ocaziunea rupturii de nori, ce s'a în-

tâmplat Țilele trecute pe hotarul comunei Urca de Câmpia.

Direcțiunea inst. „Albina“ din Sibiu s'a întregit în ședința de Lună, alegându în locul membrilor repausați Elia Macellariu și Dr. I. Moga pe dd. Ioan Badilla, jude reg. în Sibiu și Pantalion Lucuța asort consistorial în senatul episcopesc în Sibiu.

Prisonieri eliberați. Din Constantino-pole se telegrafază cu data de 8 Iunie, că toți prizonierii germani răpiți de tâlharii greci, când cu atacul trenului es-press-orient au fost eliberați eri după amiadi.

Nou sistem de tunuri. Diarele rusescoi aduc școirea, că guvernul rusesc a adoptat sistemul de tunuri „Canet“, care e privit ca superior sistemului de tunuri Krupp și Armstrong.

Colonelul Lebel inventatorul puscei franceze cu același nume, a murit la Paris.

„Ecoul săptămânii“. Cu numirea acosta va apăre la Bucuresci (strada Lipsanilor, — Hanul cu tei) începându dela 1 Iunie v. c. o nouă revistă literară, științifică și artistică cu ilustrațiuni, care va eși în fiă-care săptămână odată și va costa pe an 5 lei.

Insecte striciciose până acum necunoscute dice „Sentinela“, că s'au ivit și în județul Buzeu din România. După o secetă, grozavă, care bantue de mai multe săptămâni, veni ră ploile și cu densele se ivi o insectă mică galbenă, cu picioare negre, care s'a pusă numai pe sămânțele de orz. Insecta acosta, după ce suge sucule foilor, le albesce, apoi le usucă și îngălbinesce planta într'un mod nevădută până acuma de agricultorii noștri. Ceea ce este curios, că acosta insectă nu se pune la rădăcină, ci pe frunze, și nu pe alte plante, decât pe aceea a orzului.

Balonul geniului. Cetim în „Românul“: Eri dimineta o mare emoțiune a cuprins pe locuitorii Bucurescilor. Balonul geniului se urcase la vro 600 de metri când de o dată a crăpat și s'a vădută cădându cu o mare repeziune asupra Capitalei. Se șoia, că în acea zi oficerii geniului erau să facă unele experiențe în prezenta M. S. Regelui. Creșându-se, că acei ofițeri erau în balon, mulți alergară spre locul unde cădea balonul. Din fericiore nimeni nu

era întrânsul. Balonul fusese umplut la uzina de gaz și pe când se făceau pregătiri spre a se urca întrânsul oficerii, funia care-lu reținea s'a rupt și balonul s'a înălțat cu o mare iuțelă. Se dice, că nise soldați au fost contuzionați, der nici o nenorocire nu s'a întâmplat.

Școlă aruncată în aer. Din Petersburg se telegrafază: În comuna Darg-Koch (ceroul Tersk) nise criminali necunoscuți au subminat edificiul școlii de aici cu praful de pușcă și apoi l'au aruncat în aer. Edificiul e cu totul nimicit, 10 persoane au perit, 12 au fost rânite de morțe. Se presupune, că un locuitor din acea comună și-a răsunat asupra învătătorului.

Colera în Abisinia. Egiptul e în primejdia mare. Colera, cum amă amintit, se răspândește grozav prin multe părți ale Africei și prin Abisinia bantue cu o așa putere, încât totă populațiunea țerei se află în cea mai îngrozitoare situațiune. Omenii încercă a fugi dinaitea ei, în provincia Masuah, der acolo s'au luat deja măsuri stricte d'a nu permite să intre în țară nici unul din ținuturile epidemice. În urma acosta omenii petrec în Abisinia în cea mai mare miserie sub cerul liber. Omenii mor cu sutele pe fiăcare zi și cu toate, că căldura soarelui în 24 de ore usuca total cadavrul, totuși din cauza aerului infect e imposibil a mai locui în oraș. Natural, că s'a luat cele mai energice măsuri în contra epidemiei și se speră, că în curându se va pute înăbuși îngrozitoarea plagă.

Un mașinist destoinic și solid află loc la o tipografie din Brașov. A se adresa la administrația Țiarului nostru.

Un fișpan ca toți.

Fișpanul comitatului Szolnok, Ujfalussy Sándor, scrie un ciclu de articoli de fond despre „ceștiunea naționalităților în Europa, cu deosebită considerare a raporturilor din Ungaria“, în fôia comitatensă maghiară: „Jásznagy-kunszolnokmegyei lapok“. Acosta o face zelosul fișpan cu scopul de a informa — cum dice — concetățenii săi, cari nefind „har Domnului“ în contact nemijlocit cu naționalitățile din patriă, nu cunosc mai de aproape ceștiunea de naționalitate și astfel nici ideii nu'au de „mișcarea politică a naționalităților, cari își ridică din timp în timp, der cu permanență, capetele de hidră în diferitele ținuturi ale patriei“.

E interesant cum desfășură fișpanul ceștiunea de naționalitate. Mai pôte fi vorba aici de simț de dreptate și de adevăr? Aș! Ți-ai aflat omul. Care funcționar a rămas sub era „patriotismului maghiar“ inaugurat de Tisza Kálmán neinfecat de șovinism, ca să-ți vorbescă adevărul și dreptatea când se tracteză de naționalități în general și de Români cu deosebire?

Ca curiositate aducem un pasagiu din esordul care își începe omul maghiar ciclul său de articoli și în care numai decât la început își varsă veninul asupra Românilor. Eț pasagiul:

„Aberațiunile turbate și păcătoase ale acestor uneltiri (înțelege „nisiunțele scandalose și antipatriotice“ ale Românilor de dincoace de Carpați) trecându peste stâncele înalte ale Carpaților dincolo în România — în contra convențiunii internaționale, — au produs rezultatul acela, că tinerimea universitară din Bucuresci încurajată, s'a simțit oș și cum îndreptătită a cotropi toate universitățile din Europa cu o scriere volantă căptușită cu basme, cu scornitură mincinoasă, cu calumnia și îndreptată în contra noastră, pentru ca să pôte pune coronă cu un cizmă propriu numai la ei, nisiunțelor antipatriotice ale unei părți din Valahimea din Ardeal. Și numai deunăzile, când cu prilejul jubileului de 25 de ani de domnie al regelui român Carol, arangiat de însuși poporul său, Valahii noștri au peregrinat în grupuri dincolo la sərbări, lucru firesc, că cu scopul mărturisit de a lua parte la ele, fiind-că nu unsul nostru apostolic, ci Carolus este regele lor legitim“.

Eț ce explicațiuni și informațiuni dă fișpanul Ujfalussy Sándor cetățenilor săi maghiari din comitat despre ceștiunea de naționalitate! Eț culorile în cari ne presentă pe noi în fața poporului maghiar. Și acosta numai într'un pasagiu din esordul espunerilor sale, — ce urmăză mai departe, își pôte închipui fie-cine.

Reorganizarea armatei române.

Conformă preliminarilor bugetului de răboiu prezentat camerei, ministrul de răboiu al României plănuesce următoarele reforme:

La infanteria se vor desființa cele 8 regimente de linie și cele 22 regimente de dorobanți vor fi de nou împărțite în câte 3 bataliune, dintre cari 2 în serviciu periodic, și 1 în serviciu permanent. Cele 5 bataliune de vânători vor rămâne și mai departe. La cele 3

luate Viena, după ce o-a bombardat grozav, a desarmat legionul academic și lucrătorii, se făc stăpân deplin peste capitală; și acum împreună cu soții săi: Jelachich ș. a. și-au îndreptat pașii spre Buda-Pesta. Acum alta: noi aujirăm pe aici, cumcă Ungurii ar fi venit din Ungaria prin comitatul Zarandului în Ardeal; acum nôtea mă chiamă bătrânul la el și mi dice ca îndata mare se trimite estafete una la tine și alta la Zarand, prin care se-ți spuie ție, ca tu să faci grabnic rânduială, ca îndată să mergă o sumă de omeni, der mică, din lógerul tău, noi socotim că Buteanu cu vre-o 30—50 de călăreți unde se școle poporul de p'acasă dela voi și luându-vă după blăstemații aceia, cari pot fi 6—800 și au și două tunurile, să-i prindeți..... că de se vor mai întorce îndrătu în Ungaria, apoi odihni de ei nu vești avé, ci totu pe cap vă vor sta din vreme în vreme prădându și pustiind pe Români. Intre munți este lesne, nu trebuie stată cu ei la bătaia și când s'ar pune în poziția de a pușca cu tunul, omenii să se risipe, să nu stea într'un loc, der să nu se sparie, ci să încunjure tunurile, pe din dos, pe de latură și să dea năvală spre ele și prea lesne le pôte

lua dela ei, că ele sunt grele, nu le pôte întorci și mișca așa lesne. Vedeți, frate, de le apucați. Noi aujim, că din Aiudă au fugit Ônkenteșii, au rămas numai babele; așa acuma ce faceți? Aujim că cereți 40 de mii fl. c. m. Pentru-oe? Pagubele ce le făcără ei, numai de atâta sunt?

Pentru mai sus arătații Unguri vor veni asupra lor două companii de pedestri și un scadron de călăreți. Cu aceștia îi puteți voi prinde.... De ce n'ai întins Landsturmul și prin comitatul Arad și Bihor până în Tisa?

Al tău frate
Scrie-ne mai desu. *Baldăescu.*
Adresa:
Dela Comitetul naț. Romane.
Domniei Sale Domnului
Avram Iancu
Marelui prefect-Generariu al trupelor
Romane.
ex off. la Aiudă.

Anul 1849. (Litere cirile.)
Frate Korkes!
Sciind că Domnu Iancu nu-i în Câmpeni am venit ați face cunoscut cumca la Bucium isă patru tunuri în lucrare, câte de un stingin de lung, și se face din feră versat belecluite cu

lemn — ducele cele versate din fer leam căpetat din Bucium dela mașina lui Slakovics, — is de larg de 6 țol, și de groase mai de un țol — meșter avem bun, și de cumva neam putea folosi, atâta fer versat pe aceea samă și și mai larg, avem cât și 30 de tunuri am putea face — pe Marți va fi gata vro două — ai grige și ține pravu cel de tunuri ține și pe sama noastră precum și din gloanțele cele mari, ca dela 6 până la 8 font și Cartuciuri — înștiințază și pe Domnu Iancu despre acest lucru. — Abrud 2-a Ianuarie 1849.

Ivanne Șulut m. p. tribun.
adresa:
Domnului tribun
Nicolae Korkes frățesco
din officiu la Câmpeni.
(Litere cirile.)
Cinstite Domnule General!

De vreme ce fiind bataia cu cătanele împăratului și cu ungurii la Șanț Kristior și prindend un om dela Bibiciora ungurii anume Popa Niculae, și ducendul până la Oraștie, și plunendul rob până acuma, și acuma lau slobodit și iau dat și pașuș, și pe la șanț au trecut Luni adeca în 3 Ianuarie, și au spus cumcă la Șanțu n'au fost numai 2-i oameni și spindul el că la Halmagiu

sunt mulțime de cătane unguresci.
Dat Grohot 5. Ianuarie 1849.
Georgie Roman m. p. paroh in Grohot.

(Litere latine.)
Frate Niculae
Kremenele, si 2-oi saci de pravu, 2-a carti indreptate către D. Balint tote le primiu si le si expedui la D-ta, — Tăjeturile de gloantia liam fost pus in lucrare — numai mesteri cu gătirea Carutiului niau intardijatu de nu liam trimisu pana acum — da multiamita Ceriului ca si fara acelia facura bravura romani nostri — cați jeri la amiadi sa apucara de Iara si o facura nimicu — cați unguri fugira cand simtira ca ai nostri se apropie — astadi pornira catra Trascau unde inca sa trasese vro 400 de Chentes, avem nadezsde ca si de acolo jor alunga. Vetii mai audi si din alti — fii sanatos ati posteste a D-Tale. Offenbaja 11 Ian. 1849
Frate
Amos m. p.
Adresa:
Dela Tribunalu Offenbaji.
Onoratului Domnu
Niculae Korkes
Tribunului Praefect. auraria gemine
Exoffo Unde va fi.
(Va urma.)

regimente de roșiori se voru desființa secțiunile de muzică, er la călărași se va urca numărul escadranelor permanente dela 16 la 24. Pompierii voru fi despărțiți de artilerie, care constă din 8 baterii călărețe și din 50 baterii de câmp, și pentru serviciul acesta se voru înființa 21 de secțiuni de pompieri și adică: 5 secțiuni în București, cu efectivul de 1 căpitan, 5 ofițeri subalterni, 197 oameni și 100 de cai; 3 secțiuni în Iași cu efectivul de 4 ofițeri, 116 oameni și 60 de cai; în Craiova, Galați și Brăila câte o secțiune cu 1 ofițer, 55 oameni și 24 cai; în Ploești, Focșani și Botoșani câte o secțiune cu 50 oameni și 26 cai; în Severin, Pitești, Giurgiu, Buzău, Berlad, Bacău și Roman secțiunile constau numai din câte 40 oameni și 20 cai.

Tote secțiunile acestea în ce privesc serviciul aparțin acelor regimente de artilerie pe teritoriul cărora se află.

Bugetul în anul acesta se urca la suma de 38,355,598 lei, întrece așa-dar pe cel din anul precedent cu 1,908,464 lei. După bugetul armata constă din: 2 generali de divisiune și 17 de brigadă, 64 coloneli, 66 locotenenți-coloneli, 151 maiori, 723 căpitani, 857 locotenenți, 581 sublocotenenți, 118 medici, 56 farmaciști, 55 veterinari, 54 ofițeri de administrațiune, 235 funcționari militari, 10 capelanii militari, 41,601 soldați în serviciu permanent și 71,523 în serviciu periodic.

Desbaterea asupra fortificațiilor în camera română.

Scim, că în zilele acestea s'a discutată erăși cestiunea fortificațiilor în camera română. A fost vorba, decă se se incuviințeze seu nu, un nou credit de 45 milioane pentru terminarea fortificațiilor. Față cu oposanții a apărât cestiunea fortificațiilor ministrul de războiu d. generalu Lahovary. Densul a arătat că după ce s'au cheltuit 60 de milioane pentru fortificații, acestea trebuie se se termine, cu atât mai vartos cu cât le pretinde interesul de apărare al țării. Ministrul de războiu arată, că decă unii și alții și-au modificat părerile armata a fost totdeauna numai de una și aceeași părere și apoi continuă astfel:

Da, D-lor! Cestiunea acăsta de la 1874 e în studiul ofițerilor armatei române.

Intr'adeveră la 1874, Ministrul de războiu de atunci, Generalul Florescu, care tot-deauna s'a ocupat de tote interesele armatei și le-a provădūt dinaintea, (aplaude) Generalul Florescu, care a constituit armata cu care ne-am bătut la 1877 (aplaude) ne-a pus cestiunea întăririlor de făcut, și la 1874 Statul-Majoru au făcut un plan de întărire a Bucureștilor, — un studiu mai mult academic pe vremea aceea care însă peste puțin trebuia se fi realizat.

Ofițerii de stat-majoru dela 1874 neavendū încă esperința resbelului, neavendū aureola dată de victoriile repute pe câmpiile bulgariei, ofițerii acia au făcut un plan care la 1883 a fost ratificat de ilustrul general Brialmont (aplaude). Generalul Brialmont a indicat fără se aibă cunoștință de planul ofițerilor români de întărire a Bucureștilor același sistem și chiar locurile forturilor propuse de cătră modestul stat-majoru român (aplaude).

Așa dar, avem și noi militari buni, și aceasta nu trebuie se mire pe nimeni, țera posedă ingineri de prima ordine, medici învățați, jurisconșulți înalți, nu știu pentru ce nu ar avé și ofițer-distinși, și cine este acela care s'ar încerca a asvirli discredita asupra ofițerilor noștri! (aplaude).

Dér, d-lor, afăcerea acăsta s'a mai tratat încă la 1879, înainte de venirea generalului Brialmont. După resbelu o comisiune — nu anonimă, nu nelegală — cum adis precedentul oratoru, o comisiune militară, compusă de șefi, cari au comandate, a fost întocmită în acăstu scop de d. I. C. Brătianu, șe-

ful guvernului de atunci și sub președința cui — sub președința d-lui generalu Manu; s'a studiat atunci cestiunea întăririi țării fără ca se fi sosit momentul de eșecutare, s'a studiat în mod teoreticu și generalu, întregul sistem de apărarea țerei.

Ne am pus atunci întrebarea: ce se pôte face pentru a cresce puterea de rezistență a țerei și am determinat în mod academic tote punctele și liniile ce s'ar puté întări.

Am discutată apoi, care ar fi din tote întăririle acele mai necesare, cari trebuiesc făcute imediat și cu toții în comisiune am dat prioritatea fortificărei orașului București.

Am se vè spunu d-lor pentru ce comisiunea a dat prioritatea ridicărei acăstei cetăți și care este utilitatea lagărului întăritu alu Bucureștilor. Noi militarii n'am pierdut din vedere un principiu de căpetenie în conducerea unei armate, acela, că o armată nu pôte se esiste în războiu decă n'are cea ce se numesce o basă de operațiune.

Or, d-lor, ce este basa de operațiune? Este linia seu punctul de unde armata trage totu ce-i trebuie pentru asigurarea existenței sale.

Căci nu te poți bate când omeni n'au munițiuni n'au hrană, când nu suntă aprovisionați de tote și regulat.

Aveți d-vostră o idee ce mari cătim de munițiuni de totu felulu, câte resurse imense trebuie se adune țera ca se întreție 120 de mii de oameni pe un timp chiar mărginit! Pe basa de operațiune se adună aprovisionamentele, se construiesc depozite, magazine, se pregătesc tote mijlocele de transport. Puteți d-vostră se espuneți aceste bogății, strânse cu atăta anevoință, și cari asigură existența armatei în aeru liberu, în locuri deschise? Nu, d-lor. O basă de operațiune trebuie se fi apărâtă, trebuie se fi la adăpostu de o surprindere.

Astfelu noi, în studiul nostru am căutat se ne asigurăm ca punctu de rezamă, o basă de operațiune, care se ne permită a manevra în tote direcțiunile.

Nu voi urma pe onor. p. Cesianu în suposițiunile războinice cu vecinii ce a făcut, căci noi am reunoscut, că trebuie se garantăm armatei noastre posibilitatea de a combate și manevra oricare ar fi vrăjmașul. Prin urmare ne-am dăș, vedendū configurația țerei, că decă ne-am pune se întărim punctele pe graniță și am grămădi acolo aprovisionamentele, am fi în primejdiă ale pierderii.

Granițele noastre fiind forte întinse tote punctele sunt slabe, și decă ai vrea se le păzești pe tote, nu le-ai păzi pe nici unul bine, decă din contră te-ai mărgini a întări numai unele, ele ar cădea de sine, căci ai fi atacat tocmai acolo unde n'ai pază.

De aceea am ales o basă de operațiune Bucureștii, nu pentru că e tocmai capitala țerei, dér fiindă acăstu punctu prin situația sa îndeplinește tote condițiunile strategice, de care avem nevoie.

Intr'adeveră poziția geografică ce ar permite a se rezima pe densul operațiunile dirijate în orice direcțiune și prin concentrarea de căi ferate, ce posedă, creză o înlesnire imensă pentru adunarea forțelor și aprovisionamentelor; pe de altă parte acăstă dispozițiune a căilor ferate face din București un punctu forte însemnat, căci nu ai mai puté se mișc un singur vagonu dela Drohoiu la Severin, decă acăstu punctu nu ar fi în mâna noastră; afară de acăsta Bucureștii au în jurul lor un câmpu de tragere așa de întins, încătă țaria sa tactică este de o valoare incontestabilă.

Când d. Cesianu vorbea de bătaia tunurilor atacătorului, uită că și apărarea pôte se aibă tunuri totu așa de mari, și încă și mai mari pentru-că cei ce atacă trebuie se aducă tunurile pe drumuri cu mai mari greutateți, pe când apărarea le pôte instala mai din'ainte.

Tunurile apărării pot se fi de unu calibru cel puțin totu așa de mare ca și ale atacului și lupta între artilerie și fortificații s'a urmat și se urmează mereu fără ca una se întreacă pe cealaltă; egalitatea între apărare și atac e stabilită chiar acum cu tote invențiunile cele noi ale artileriei. Noi, în cursul lucrărilor făcute la București, începute pe când nu exista melinita și obusele torpide, am modificat imediat lucrările pentru a le pune în stare de a rezista nouelor invențiunilor. Am aplicat remediul pe care inginerii l'au găsit în facerea forturilor cu beton comprimat, care rezistă la tote melinitele cuncsoute până adă. Am avut și avem în vedere invențiunile care se fac în fi-care anu. Cu modul acesta, Bucureștii voru de-

veni una din cele dintău cetăți ale Europei și utilitatea ei pentru armata română e fără margini. (Va urma.)

Corespondența „Gaz. Trans.“

De lângă Mociu, 7 Iunie 1891.

Onorată Redacțiune! În Nr. 67 și 68 ai „Gazetei“ ați avut bunătate a publica convocarea adunării constituante a unui nou despărțământu, numit alu XV-lea al „Asociațiunei transilvane“ pentru literatura și cultura poporului român cu centrul în Mociu. La însăroinarea comitetului centralu, St. D-nu proprietarū din S. Georgiulu de Câmpia, Ludovicu Simonu, a binevoit a lua asupra sa inițiativa și cu tote că, la numita și s'a prezentat un frumusețu număr de preoți din apropiere și depărtare mulțime de învățatori, ba chiar și popor mirean, care pörtă și cetesou „Gazeta“ de Duminecă și încă din depărtări mare, ca din Copru etc. a venit anume spre acăstu scop, numai inteligența civilă și de sine stătătoare, nici cea din apropiere, nici din depărtare, cu tote, că decă o socotim, avem multșoră și în stare bunșoră, — nu s'a prezentat, din ce cauză nu se șie. Au promis mulți că voru veni, dér au sosit puțin.

În Câmpia, după cum s'a exprimat unu senioru preotū practicū, e unu adeveratū cuib de vespi. Causa națională stă mai rău decătă în secuime.

Pe lângă totu publiculu câtu se adunase, despărțământul nu s'a putut constitui din unele cauze destul de motivate; nu e de vină d-lu Convocatoru, care fiind bolnav nu s'a prezentat, deore-ce d-sa își trimise ca substitutū și încredințatū din partea d-sale pe M. On. Dnu vice-protopopu emeritū Stefanu Colceriu, parochulu Dămbului, care e destul de demn și capabil de a conduce o astfel de adunare, ba trimise tot-odată și unu ajutoru destul de frumos; e de vină inteligența română din cele 3 cercuri pretoriale, că nu s'a prezentat în număr destul de mulțimitor, ca se se pôte constitui despărțământul.

Așteptăm cu încordare o nouă convocare pe unu timpu acomodat, vre-o sərbătoare ori și de tērgu, fiind rugate tote diarele romănesci, politice și bisericesci ca se publice acea convocare. D-lu convocatoru va binevoi a se pune în înțelegere privată și amicable cu inteligența din locu cunoscut densului, despre modul decurgerei adunării, și va binevoi a se presenta spre încurajare și îmbărbătare, și eu prea cred, că fi-care își va implini datorința de Român adeveratū; și în fața unei cauze, ca cea a constituiri despărțământului, tote resimțimintele trebuie se tacă, pasiunile se amuțesc și cu toții se se unesc, căci cauza e sântă și romănescă, nevendând nimenia după onoruri, ori interese personale. Ar fi o infamiă, că în fața acăstui mare avantaju în Câmpia, se se ivesc între fruntașii luminați ai poporului nostru neînțelegeri ori deosebiri de păreri, cari se ne țină în nelucrare.

Suntem unu popor tineru și avem lipsă de asociere pentru ca se putem înainta în cultură, nu e timpul de perdut; ca se ajungem și noi pe alții, în fața numitei cauze frate trebuie se se înbrățișeze, avut cu sëract se se ajute, preferind fi-care binele comun binelui privat, avend unu și același scop: înaintarea, luminarea, și cultivarea poporului român.

Veniți déră, fraților, se dicem cu toții fruntașilor conducători ai Romănilor din Câmpia: aveți curagiu, nu vè temeți, începeți numai și noi vè vom urma; faceți, ca se se nască, se creșcă și se înflorască noulu Despărțământu, noi vè vom ajuta.

Cu bună încredere, că ne vom uni, și cu toții ne vom întelni la noua convocare în Mociu, am rămas.

I. B. în G.

Convocare.

Despărțământul alu XXVI-lea alu Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român își va ține adunarea generală de estū anu în opidul Reghinu la 22 Iunie st. n. 2 Jre p. m. în șoala gr. cat. din locu, spre care scopu toți P. T. membri ai despărțământului, precum și toți iubitorii de prosperitatea culturai și literaturai poporului român sunt prin acăsta invitați a participa la numita adunare în număr câtu mai mare, cu atât mai vartos, că este la ordinea șiei și alegerea comitetului pe alți trei ani următori.

Programa ședinței se va ceti în ziua adunării.

Comitetul despărțământului XXVI. Reghinu, la 7 Iunie n. 1891.

P. P. Barbu m. p. Dr. Abs. Todea m. p. directoru. cassaru.

Severu Barbu m. p. secretaru.

Literatură.

Invitare de prenumerațiune la opul „Instrucțiune practică pentru cauzele matrimonial“ cu respectu la disciplina vigență în provincia bisericescă gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, scrisă în usul păstorilor sufletesci, prin Prof. Dr. Iuliu Simonu. Cu permisiunea celor mai mari.

Opul întregu va fi împărțit în două părți: Partea I tracteză despre agendele preotului premergătoare încheierii căsătoriei; și anume: 1) Examinarea sponsurilor; 2) Vestirile; 3) Impedimentele matrimonial și tractarea acelor; 4) Despre dispensațiuni șol. Partea a II-a se va ocupa cu procedura preotului în unele casuri, ce se ivesc după încheierea căsătoriei, precum: 1) Convalidarea căsătoriei; 2) Efectele căsătoriei; 3) Preotul și căsătorii litiganți; 4) Procesele matrimonial vinculare; 5) Procesele pentru despărțirea de pat și masă șol. Autorul a avut în vedere și tote dispozițiunile legii civile referitoare la căsătorie, ordinațiune ministerială șol.

Opul de circa 20 cōle tipărite va apăre în Septemvre a. c., și se pôte prenumera la tipografia „Aurora“ A. Todoranu în Gherla (Szamosujvar) până în 1 Sept. a. c. cu 1 fl. v. a. Domnilor colectanți se va da totu alu 10-lea esemplar gratuit. Prenumeranților, cari vor trimite prețul de prenumerațiune până la terminul indicat, li-se va espeda opul francat, la din contră cu rambursă.

Necrologu.

Corpulu profesoralu dela institutul preparandil-normalu din Blașu anunță cu inima adencu intristată mōrtea multu iubitelui colegu

PETRU SOLOMONU,

profesoru la institutul preparandil gr. cat. din locu,

intemplat — după unu morbu greu, și după primirea sântelor sacrameente ale muribunților — adă în 8 a l. c. la 3^{3/4} ore d. a. în anul alu 50-lea alu vieței și alu 24-lea alu oficiului profesoralu.

Rămășițele pămētesci se voru aședa spre odihnă întru sperarea învierii în cimiterulu gr. cat. din locu, Mierburu în 10 Iunie la 3 ore după amēzi.

Blașu, în 8 Iunie 1891.

hi-i țerina ușoră și memoria binecuvēntată!

DIVERSE.

Căsătorii și divorțuri în Parisu. În capitula Franciei de ani de zile e totu cam același numărul căsătoriilor încheiate în decursul anului. Astfelu dela 1882 încōce totu cam 20 seu 21,000 de căsătorii s'au încheiat într'unu anu, în timpu ce divorțuri s'au sēvirșit cam 1000—1100 pe anu. În Parisu, deși vieța conjugală nu are tocmai bună reputațiune, se sēvirșesou relativu mai multe căsătorii, decătă în întregă Francia. În 1888 s'au sēvirșit 21,142 de căsătorii și 1099 de divorțuri; totu la o miă de locuitori s'au venit 9 cununii, în timpu, ce în celelalte părți ale Franciei s'au venit la același număr de locuitori numai 7 cununii.

Proprietarū:

Dr. Aurel Mureșianu.

Redactoru responsabilu interimalu:

Gregoriu Maiorū.

Cursul pieței Brașov.

Table with exchange rates for various currencies and goods in Brașov, including Banconote românești, Argint, and Mărci germane.

Table with exchange rates for various goods and services, including Amortisarea datoriei, Bonuri rurale, and Renta de argint.

Cursul la bursa din Viena.

Table with exchange rates for various goods and services in Vienna, including Renta de aur, Renta de hârtie, and Imprumutul.

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

I. Plecarea trenurilor:

- List of train departure times and routes, including Trenul mixt, Trenul accelerat, and Trenul de persoane.

II. Sosirea trenurilor:

- List of train arrival times and routes, including Trenul accelerat, Trenul mixt, and Trenul de persoane.

ABONAMENTE la „GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este: Pentru Austro-Ungaria: Pe trei luni, Pe șese luni, Pe un an. Pentru România și străinătate: Pe trei luni, Pe șese luni, Pe un an.

Abonamente la numerele cu data de Duminică.

Pentru Austro-Ungaria: Pe an, Pe șese luni, Pe trei luni. Pentru România și străinătate: Pe an, Pe șese luni, Pe trei luni.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1891.

Large table showing train schedules and fares between various stations like Budapest, Brașov, Sibiu, and Cluj. Includes columns for train types, times, and prices.

Nota: Numerii încadrați cu linii groase însemnează orele de noapte.